

Mink

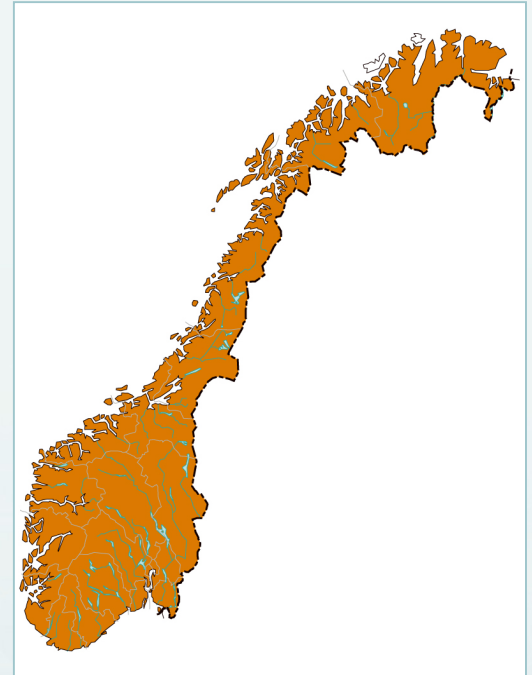
Mustela vison

Fremmed art

Mink (også kalt villmink og amerikansk mink) er et mårdyr som opprinnelig kommer fra Nord-Amerika. Arten er vesentlig knyttet til våtmarksområder, og bl.a. fugler med reir på bakken kan bli hardt beskattet i områder med mye mink.

Status
Kategori Høy risiko på Norsk svarteliste 2007

Minken er utbredt over hele Norge, bare med unntak av enkelte øyområder. På grunn av kartets målestokk vil detaljer om dette ikke gå frem.

Kjennetegn

Minken har en kroppslengde på 30–47 cm, en hale på 13–23 cm, og veier fra 2–3 kg. Som andre mårdyr er den lang og slank. Pelsfargen på vill, norsk mink er ensfarget sjokoladebrun (standardmink). De mange fargevariantene som er framelsket gjør imidlertid at en også i naturen kan treffe mink som kan være helt svart eller hvit. Dette er vanligvis nylig rømt mink. Etter få generasjoner vil slike farger forsvinne til fordel for standardfargen hos villtypen. Minken har så godt som alltid hvit hakeflekk. Hvite flekker i nakken hos hunnmink skyldes at hannminken, under den timelange paringsakten, biter tispå i nakken. Også hannene kan ha hvite flekker i pelsen etter bitt de får under paringskamp med andre hanner.

Utbredelse

Minken finnes i dag over hele det norske fastlandet. Noen minkfrie lokaliteter er imidlertid knyttet til øyer og øygrupper ytterst langs kysten, bl.a. Utsira, Froøyene og Værøy/Røst. Det er noe usikkert hvor lange strekninger med åpent vann minken klarer å krysse, og flere faktorer kan være med å påvirke dette, men generelt synes en avstand på minst 5 km å være tilstrekkelig for å holde den borte.

Minkens naturlige utbredelsesområde dekker det meste av Nord-Amerika, hvor i alt 15 underarter av *M. vison* er beskrevet. Amerikansk mink er spredt til flere land i Europa; foruten Norge blant annet Sverige, Danmark, Finland, Island, De britiske øyer, Tyskland og Spania. Disse bestandene er alle resultater av rømninger fra minkfarmer, og representerer derfor en blanding av flere ulike underarter. I det tidligere Sovjetunionen er enkelte villminkbestander i tillegg

oppstått ved at enkeltindivider (flere tusen) bevisst er satt ut for å øke antall pelsviltarter.

Biologi

Det er ikke gjort spesifikke undersøkelser i tilknytning til minkens biologi i Norge, og opplysningene i det følgende er vesentlig basert på utenlandske forskningsresultater. Minkens valg av leveområde reflekterer ofte habitatkravene hos de viktigste byttedyrene. Da den i overveiende grad spiser fisk, finnes arten særlig ved tjern, innsjøer og vassdrag, og treffes sjelden langt vekk fra vannkilder.

Spredningsveiene vil således hovedsakelig følge elver og bekker. Bunnforhold i innsjøer eller elver som gir gode muligheter for vannplanter, virvelløse dyr og fisk, er oftest en viktig forutsetning for et godt minkhabitat. I Europa er det, ved siden av De britiske øyer, først og fremst de nordiske landene som har minkbestander knyttet til typiske, marine områder. Etter som mink og oter har overlappende leveområder, er det spekulert mye på i hvilken grad disse to artene konkurrerer om de samme ressursene. Nyere undersøkelser fra De britiske øyer har vist at oter er i stand til å

Minken lever både langs kysten og elver og bekker i innlandet. Når det er sporsnø er det lett å se hvilke leveområder den foretrekker. Foto: Per Jordhøy

fordrive mink fra sine leveområder.

Hovedutbredelsesområdene til minken i Norge ligger langs kysten. Dette har sannsynligvis sammenheng med at kyststrøkene kan tilby bedre og mer stabile næringsforhold enn de mer tradisjonelle minkhabitatene i innlandet. De beste leveområdene langs norskekysten er skjærgårdsområder som består av relativt flate eller småkuperte øyer med rik vegetasjon. Slike områder finnes bl.a. i ytre strøk av Vestlandet fra Sogn og sørover, og mye tyder på at en her finner landets tettste minkbestand. Minken kan imidlertid leve også langt inn i landet og høyt til fjells.

I Sverige er de beste leveområdene om sommeren knyttet til innsjøer med gode krepsebestander, samt elver omgitt av våtmarker med store bestander av små pattedyr. Om vinteren oppsøker minken imidlertid områder med tilgang til åpent vann.

I smågnagerår kan mink gå over til å ernære seg nesten utelukkende på mus når vassdragene er tilfrosset. Den jakter ofte i luftlommer som dannes under isen langs breddene av elver og vann etter hvert som vannet synker etter tilfrysing.

Mink er et opportunistisk rovdyr. Næringsvalget varierer både med årstid og geografisk område, og er avhengig av byttedyrtilgangen. I Norge tar mink en del fugl, i første rekke koloni-hekkende sjøfugler som måkefugl, teist *Cepphus grylle* og ærfugl *Somateria mollissima*, samt deres egg og unger. Forskning fra andre land har vist at mink kan ha betydelig negativ effekt på disse artenes hekkesuksess og overlevelse.

Minken lager vanligvis ikke hi selv. Disse er sjelden plassert langt fra vann, og ligger i områder med høy tetthet av trær og busker, vindfall og gamle stubber. I Skandinavia finnes få gravende dyr i minkens leveområder, og den benytter derfor oftest naturlig, utformede hiplasser, for eksempel åpninger under trerøtter eller i steinrøyser. Hiene benyttes både som yngleplass og til skjul, og tilgang på hiplasser kan være bestemmende for bestandstettheten.

Mink er generelt solitære, lite sosiale dyr. Hannene og hunnene holder sammen bare en kort periode i forbindelse med paringen som finner sted fra slutten av februar til begynnelsen av april. Paringssesongen varierer noe hos de ulike underartene, hvilket kan skyldes genetiske tilpasninger til klima. Minken er forplantningsdyktig etter ca. 10 måneder og fruktbar i minst sju år. Når forplantningstiden nærmer seg, øker dyrenes fysiske aktivitet og hannene streifer vidt omkring på leiting etter hunner.

Gjennomsnittlig går hunnen drektig i 51 døgn, men som de fleste andre mårdyr kan mink ha forsinket implantasjon, noe som gjør at drektighetstiden kan variere fra 40 til 75 døgn. Ungene blir født 28-29 døgn etter at egget fester seg i livmoren (implantasjonen), og valpingen skjer vanligvis mellom siste uke i april og midten av mai. Kullstørrelsen varierer fra én til åtte eller mer, med et gjennomsnitt på 4-5. I fangenskap kan mink bli over 10 år, men ute i naturen er gjennomsnittlig levealder langt lavere.

Bestandstatus

Spredningen av mink i Norge har vist en meget stor grad av parallellitet med utviklingen i farmminknæringen. Fram til 1950 var mink hovedsakelig utbredt i mer eller mindre isolerte bestander i områder det var eller hadde vært minkfarmer. I løpet av 1950- og 1960-tallet koloniserte imidlertid arten mesteparten av landet. Fra 1970 og fram til i dag har utbredelsen av mink endret seg svært lite bortsett fra ta fastlandsområdene lengst nord er blitt kolonisert. I jakttesongene 2001/2002 og 2002/2003 ble det skutt og fanget henholdsvis 6258 og 6729 mink i Norge.

Referanser

- Aliev, F. & Sanderson, G.C. 1970. The American Mink, *Mustela vison* (Schreber, 1777), in the USSR. - Säugetierkundliche Mitteilungen 18: 122-127.
- Andersen, J. 1981. Minken (*Mustela vison*) og minkjagten i Danmark 1970/71 og 1972/73. - Danske Vildtundersøkelser 34: 1-25.
- Banfield, A.W.F. 1974. The Mammals of Canada. - University of Toronto Press, Toronto, Ontario 438 s.
- Bevanger, K. 2005. Nye dyrearter i norsk natur. - Landbruksforlaget, Oslo.
- Bevanger, K. 1990. Minken. S. 114-124 i: Semb-Johansson, A. & Frislid, R. (red.). Norges Dyr. Pattedyrene 1. - J.W. Cappelens Forlag a/s, Oslo.
- Bevanger, K. & Henriksen, G. 1995. The distributional history and present status of American mink (*Mustela vison*) in Norway. - Annales Zoologici Fennici 32: 11-14.
- Bevanger, K. & Ree, V. 1994. Fugler og pattedyr. - S. 74-120 i Tømmerås, B.Å. (red.). Introduksjoner av fremmede organismer til Norge. - NINA Utredning 62.
- Bevanger, K. & Ålbu, Ø. 1986. Mink *Mustela vison* i Norge. - Økoforsk Utredning 6. 73 s.
- Bevanger, K. & Ålbu, Ø. 1986. Decrease in a Norwegian feral mink population - a response to acid precipitation? - Biological Conservation 38: 75-78.
- Birks, J.D.S. 1981. Home range and territorial behaviour of the feral mink (*Mustela vison* Schreber) in Devon. - Ph.D. Thesis, University of Exeter.
- Birks, J.D.S. & Linn, I.J. 1982. Studies of home range of the feral mink, *Mustela vison*. - Symposium of the Zoological Society of London 49: 231-257.
- Bonesi, L., Chanin, P. & Macdonald, D.W. 2004. Competition between Eurasian otter *Lutra lutra* and American mink *Mustela vison* probed by niche shift. - Oikos 106: 19-26.
- Bonesi, L., Dunstone, N. & O'Connell, M. 2000. Winter selection of habitats within intertidal foraging areas by mink (*Mustela vison*). - Journal of Zoology 250: 419-424.
- Broch, H. 1929. Norge og pelsdyravlsspørsmålet. - Naturen 1929: 161-166.
- Broch, H. 1955. Innvandring, import og faunaforskyvninger. - Fauna 8: 63-68.
- Clode, D. & MacDonald, D.W. 2002. Invasive predators and conservation of island birds: the case of American mink *Mustela vison* and terns *Sterna* spp. in Western Isles, Scotland. - Bird Study 49 (2): 118-123.
- Dunstone, N. 1993. The mink. - T. & A.D. Poyser, London. 232 s.
- Ferreras, P. & MacDonald D.W. 1999. The impact of American mink *Mustela vison* on water birds in the upper Thams. - Journal of Applied Ecology 36 (5): 701-708.
- Gerell, R. 1967. Dispersal and acclimatization of the mink (*Mustela vison* Schreb.) in Sweden. - Viltrevy 5: 1-38.
- Gerell, R. 1975. Minkens anpassning i Sverige. - Statens Naturvårdsverk PM 636: 1-75.
- Hagen, Y. 1966. Villmink og Ilder. - Vilt og Viltstell 1 (3. utg.): 1-52.
- Hall, E.R. 1982. The mammals of North America. II. - Wiley, New York.
- Harding, L.E., Harris, M.L., Stephen, C.R. & Elliott, J.E. 1999. Reproductive and morphological condition of wild mink (*Mustela vison*) and river otters (*Lutra canadensis*) in relation to chlorinated hydrocarbon contamination. - Environmental Health Perspectives 107 (2): 141-147.
- Hatler, D.F. 1976. The coastal mink on Vancouver Island, British Columbia. - Ph.D. Thesis, University of British Columbia, Vancouver, Canada. 360 s.
- Heidemann, G. 1983. Über das Vorkommen des Farmnerzes (*Mustela vison* f. dom.) in Schleswig-Holstein. - Zeitschrift für Jagdwissenschaft 29: 120-122.
- Johnson, C.B. 1985. Use of coastal habitat by mink on Prince of Wales Island, Alaska. - M.S. Thesis, University of Alaska, Fairbankss. 179 s.
- Kauhala, K. 1996. Distributional history of the American mink (*Mustela vison*) in Finland with special reference to the trends in otter (*Lutra lutra*) populations. - Annales Zoologici Fennici 33: 283-291.
- Linn, I.J. & Birks, J.D.S. 1981. Observations on the home ranges of feral American mink (*Mustela vison*) in Devon, England, as revealed by radiotracking. S. 1088-1102 i: J.A. Chapman & D. Pursley (red.): Worldwide Furbearer Conference Proceedings. - R.R. Donnelley & Sons Co., Falls Church, Virginia.
- MacDonald, D. (red.). 2001. The new encyclopaedia of mammals. - Oxford University Press, Oxford. 930 s.
- Myrberget, S. 1987. Introduction of mammals and birds in Norway including Svalbard. - Medd. norsk. Viltforsk. 3 (17): 1-28.
- Nordström M., Högmänder J., Nummelin J., Laine J., Laanetu N. & Korpimäki E. 2003. Effects of feral mink removal on seabirds, waders and passerines on small islands in the Baltic Sea. - Biological Conservation 109: 359-368.
- Racey, G.D. & Euler, D.L. 1983. Changes in mink habitat and food selection as influenced by cottage development in central Ontario. - Journal of Applied Ecology 20: 387-402.
- Ruiz-Olmo, J., Palazon, S., Bueno, F., Bravo, C., Munilla, I. & Romero, R. 1997. Distribution, status and colonization of the American mink *Mustela vison* in Spain. - Journal of Wildlife Research 2: 30-36.
- Skirnisson, K. & Petersen, Æ. 1980. Minkur. S. 80-94 i: Einarsson, Å. (red.). Villt Spendr. Rit Landverndar 7. - Reykjavik. (Islandsk, engelsk sammendrag: The mink in Iceland.).
- Statistisk Sentralbyrå. 2003. Jaktstatistikk 2002. - Statistisk Sentralbyrå, Oslo, Kongsvinger. 50 s.
- Stubbe, M. 1975. Der Amerikanische Nerz *Mustela vison* (Schreber, 1777) in der DDR. - Beiträge für Jagd- und Wildforschung 9: 364-386.
- Wildhagen, Aa. 1956. Present distribution of North American mink in Norway. - Journal of Mammalogy 37: 116-118.
- Øvrebo, C. 1951: Minkavlen i Norge. - Norges pelsdyrslags jubileumsskrift 1926-1951: 1441-1458.